

Bakalářská práce

Rudolf Eisenhammer: Křestní obřady Syrské ortodoxní církve z Antiochie

Oponentský posudek: Mgr. Jan Kotas, S.L.L.

Předložená práce je rozčleněna do čtyř hlavních částí, které postupně pojednávají o křtu v západosyrské liturgické tradici (2), o minulosti i přítomnosti syrských křesťanů (3), srovnávají křestní obřad v syrské, byzantské a římské liturgii (4) a přinášejí český překlad křestních obřadů Syrské ortodoxní církve z Antiochie, pořízený z oficiálního německého vydání (5). Práce je vhodně doplněna přehledem některých liturgických pojmů syrské tradice, a dále bohatou a velmi užitečnou obrazovou přílohou čítající 31 fotografií, které autor pořídil při svých pobytech mezi syrskými křesťany.

Bibliografie není rozsáhlá, autor však hned v úvodu odůvodněně vysvětluje, že literatury ke zvolenému tématu je, bohužel, velmi málo. Oponent přesto postrádá uvedení standardních liturgických a historických manuálů (které jsou k dispozici i v knihovně KTF UK), a také věroučných textů církvi - potřebnost jejich využití bude vysvětlena dále.

Poznámkový aparát je vypracován poměrně dobře, je adekvátní k druhu a záběru práce. Na některých místech by ale bylo velmi žádoucí doplnit obecné historické a liturgické přehledy odkazy na obecnou bibliografii (např. úvodní stať o Aramejcích, která vůbec neuvádí prameny, by měla odkazovat alespoň na základní historická slovníková díla; úvodní stať o liturgii jako takové postrádá odkazy na věroučné texty církve/církví - není zřejmé odkud autor vychází při svých obecných tvrzeních; obecné zmínky o liturgii syrských tradic by měly obsahovat odkazy na liturgické mauály, které čtenářovi umožňují její zařazení do kontextu a seznámení s jejími základními charakteristikami), popisy obřadů by bylo třeba průběžně doprovázet odkazy na konkrétní místa v pramenech (liturgické knihy a komentáře, event. vysvětlení kněží a věřících, kteří obřady živě používají) a v obrazové příloze. Pokud autor přináší některé informace z osobních výpovědí syrských křesťanů či z vlastní účasti na těchto obřadech a nelze je opřít o již publikované texty autorit církevních či badatelských, je nutné to vždy jasně uvést (takto živě nasbíraný materiál je velice cenný, je však třeba ho adekvátně prezentovat).

Jazyk práce je bohatý, obratný a umožňuje čtenáři dobře sledovat autorovy myšlenky. Na některých místech má tendenci vyjadřovat se poněkud archaickou formou, kteroužto skutečnost by bylo lze ctítí coby projev osobitého stylu autorova, kdyby se však v textu zároveň nevyskytovaly gramatické chyby (nejčastěji chyby i/y ve shodě podmětu s přísudkem). Pozornější jazyková korektura by prospěla. Text je jinak velmi dobrý a čtivý.

Uspořádání obsahu v graficky přehlednější formě (např. výrazné oddělení jednotlivých kapitol a rozlišení názvů kapitol od titulů podkapitol, apod.) a obratnější práce s provedením nadpisů v textu (jsou extrémně veliké, přitom graficky nerozlišují úroveň nadpisu) by čtenáři zjednodušila orientaci.

Práce přináší mnoho zajímavého materiálu o samotných církvích syrské tradice i o jejich křestních obřadech.

Přestože autor má zřejmě s těmito křesťany živé osobní kontakty, většinou touto přímou lidskou zkušeností nesupluje autentickou studijní práci, v textu vcelku cituje prameny a neupadá do prezentace subjektivních a nezdůvodněných závěrů. Díky této kázni se jeho

přímá zkušenost dostává ke čtenáři v poměrně hodnotné formě. (Výjimkou je emotivní stať o genocidě: historie genocidy by si nad rámec základní informace v této bakalářské práci zaslouhovala být uchopena jinak a jinde - jednak plně odborně, s kompetencí historickou, a také popularizačně, v rámci odpovídajícího literárního druhu.)

Při podrobnějším pohledu na rozložení této látky se ukazuje určitá dvojitá slabina práce: ve struktuře a v názvu.

Rozsáhlá kapitola o Aramejcích, jejich církevních společenstvích a dějinách je vložena mezi kapitulu o křtu v syrské tradici a kapitulu obsahující srovnání tohoto obřadu s obdobnými obřady církví tradice byzantské a římské - čtenář tak musí absolvovat dlouhý historický exkurs, který nelogicky rozděluje hlavní téma. Ten je také mnohem rozsáhlejší než samotné pojednání o křtu - pasáže věnované křestním obřadům totiž ve skutečnosti čítají (pomineme-li samotný překlad) pouhých 5+4 strany, zatímco pasáže věnované syrským církvím a jejich dějinám 17 stran. Není jasné, proč autor nevložil historický exkurs do první části a ve druhé se nevěnoval, už soustředěně, tématu křtu. Historický a přehledový materiál je sám o sobě cenný a přínosný, zvláště pro absenci podobné aktuální literatury v českém prostředí - adekvátním názvem by však byl například následující titul: Identita a dějiny syrských křesťanů a obřad křtu v jejich liturgické tradici.

Za skutečný a u bakalářské práce neobvykle cenný přínos je třeba považovat popis obřadů křtu syrské tradice doplněný terminologickým slovníčkem a obrazovou dokumentací. V současnosti je zřejmě v českém prostředí ojedinělý. Práce je odvedena s kompetencí studenta teologie i poučeného očitého svědka liturgie této nám vzdálené tradice. Kdyby byl popis vybaven průběžnými odkazy na prameny uváděných informací a na konkrétní část obrazové dokumentace, jeho kvalita by se ještě zvýšila.

Český překlad samotného textu obřadů pořízený z německého vydání a realizovaný bez stálého přihlížení k syrskému originálu, bez obecného přehledu překladatelské práce na tomto textu a bez reflexe vlastní překladatelské metody má jistě pro badatelské účely omezenou hodnotu. V rámci základního studia teologie je však třeba jeho vznik hodnotit jako bezesporu smysluplné, byť dílčí, zprostředkování textů, struktur a teologie křestních obřadů syrské tradice pro studijní zájem a práci v českém prostředí. V tomto smyslu ho oponent oceňuje a velmi vítá.

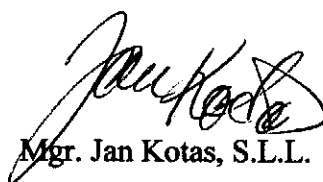
Autor dobře využívá studiem teologie získané poznatky a dovednosti, když analyzuje výsledky srovnání křestních obřadů různých liturgických tradic. Oponent by považoval za užitečné přihlížet při srovnávání s latinskou tradicí nejen k obřadu křtu malých dětí, jak se užívá od roku 1969, ale ještě také k předchozím tradicím římské liturgie, které vykazují některé další styčné body s tradicí syrskou a byzantskou (např. lití oleje a křížma do křestního pramene při svěcení křestní vody).

Pokud by autor mohl v budoucnu (např. v rámci magisterského cyklu) vytěžit další materiál ze studia liturgistů zabývajících se syrskou tradicí, vypracoval plnohodnotnou aktuální bibliografii i poznámkový aparát a precizněji utřídil a vyhodnotil své přímé zkušenosti se syrskými křesťany, přínos své dosavadní práce by tím ještě výrazně zvýšil. Česká odborná veřejnost by nějakou formu publikace takové práce jistě uvítala.

Práci rozhodně doporučuji k obhajobě.

V Praze dne

2/6/2008

Mgr. Jan Kotas, S.L.L.